

Łuczkiwicz, Piotr

"XIIIth International Congress of Celtic Studies / XIII. Internationaler Keltologenkongress", Bonn

Archeologia Polski Środkowowschodniej 10, 364-365

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr Łuczkiwicz

XIIIth International Congress of Celtic Studies
/ XIII. Internationaler Keltologenkongress, Bonn

W dniach 23-27 lipca 2007 r. odbył się w Bonn pod honorowym patronatem prezydenta Niemiec Horsta Köhlera i ambasadora Irlandii w Niemczech XIII Międzynarodowy Kongres Celtologiczny. Gospodarzem i organizatorem imprezy był Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität oraz Rheinisches Landesmuseum. Wzięło w niej udział około 500 zaproszonych naukowców, reprezentujących wszelkie związane z Celtami specjalności (w tym wiele sław archeologii celtyckiej), oraz przynajmniej drugie tyle gości i słuchaczy. Skala przedsięwzięcia, oraz ogrom i różnorodność poruszanej problematyki, oscylującej od badań historycznych, lingwistycznych, czy religioznawczych po kwestie *stricte* archeologiczne (osadnictwo, obrządek pogrzebowy *etc.*), wymusiły podział konferencji na dwa podstawowe bloki tematyczne: historyczno-filologiczny i archeologiczny, które obradowały oddzielnie. Obrady części archeologicznej, której głównymi organizatorami był dr M. Schmauden, kierownik Działu Epoki Żelaza w Landesmuseum Bonn, oraz kierownik Instytutu Archeologii Uniwersytetu Fryderyka Wilhelma w Bonn, prof. dr hab. Jan Bemann, odbywały się w przestronnych i wygodnych salach supernowoczesnego bońskiego muzeum.

Z racji ilości zgłoszonych wystąpień, blok archeologiczny podzielony został na 9 oddzielnych sekcji, obejmujących: metodykę i metodologię, osadnictwo, gospodarkę, procesy romanizacyjne i przemiany tożsamości etnicznej i kulturowej, obrządek pogrzebowy, religię i kult, antropologię i archeozoologię, archeobotanikę, numizmatykę. W ich ramach wygłoszono ogółem 99 referatów. W obradach uczestniczyło też dwóch naukowców z Polski. Dr Maciej Karwowski z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego przedstawił w ramach sekcji osadniczej najnowsze wyniki prowadzonych przez siebie badań na celtyckiej osadzie obronnej w Oberleiserberg w Dolnej Austrii. Autor

tego sprawozdania wystąpił natomiast z referatem dotyczącym możliwości definiowania i wydzielenia elit u „wschodnich Germanów” w młodszym okresie przedrzymskim na podstawie znalezisk grobowych.

Olbrzymia ilość zgłoszonych referatów, skomasygowanych w ciągu czterech dni, wykluczała niestety możliwość wysłuchania ich wszystkich. Obrady poszczególnych sekcji – co było nie do uniknięcia – po części nakładały się na siebie, co czasami stawiało zainteresowanych słuchaczy przed trudnymi dylematami. Nie sposób oczywiście omówić wszystkich wystąpień, zresztą jak już wyżej wspomniano nie wszystkich można było wysłuchać, kilka z nich zasługuje jednak na choćby krótkie wzmianki. W części metodologicznej bardzo interesujący wykład traktujący o kwestiach granic możliwości poznawczych archeologii na przykładzie wzajemnego przenikania się elementów celtyckich, germańskich i rzymskich w strefie nadreńskiej wygłosił dr Dirk Krause. Gwałtowne dyskusje wywołało z kolei wystąpienie dr. Olivera Nakoinz'a o odnośnie podstaw metodycznych wydzielenia grup kulturowych w archeologii.

W ramach sekcji osadniczej rekapitulowano przede wszystkim dotychczasowy stan badań na sztandarowych oppidach w Bibracte (dr Felix Fleischer), Basel-Münsterhügel (dr Eckhard Deschler-Erb), Basel-Gasfabrik (mgr Norbert Spichtig), Heidengraben (mgr Gerd Stegmaier) i Donnersberg (dr Andrea Zeeb-Lanz). Aż nadto widoczna była tu jednak generalna nieobecność badaczy francuskich, przez co nie było możliwości skonfrontowania wyników badań oppidów w strefie niemieckiej i szwajcarskiej z równie spektakularnymi pracami prowadzonymi na stanowiskach w Galli. Bardzo duże zainteresowanie wzbudziła prezentacja p. G. Weinlingera z prywatnej firmy archeologicznej „7reasons”, w której pokazał tworzone przez siebie na zamówienie fantastyczne trójwymia-

rowe rekonstrukcje komputerowe celtyckiej osady w Dürrnberg/Hallein w Austrii. Problematyce komputerowych rekonstrukcji, tym razem jednak odnoszących się do uwarunkowań geograficzno-środowiskowych wczesnolateńskich grobów książęcych, poświęcony był wykład dr. Axela Posluschny'ego.

Spośród prezentowanego szerokiego spektrum znalezisk sepulkralnych, najbardziej frapujące wydały się autorowi wystąpienia dr. Ralfa Gleser'a o odnośnie grobów arystokracji celtyckiej z międzyrzecza Renu i Moseli, prezentujące najnowsze znaleziska, oraz prof. dr hab. Evy Jerem, omawiającej celtyckie rytuały pogrzebowe w Pannonii. Bardzo ciekawe były także dywagacje prof. Vincenta S. Megav'a na temat poszukiwań „miejsca narodzin” sztuki celtyckiej na podstawie materiałów grobowych. To samo można powiedzieć na temat wygłoszonych w ramach sekcji „religia i kult” referatów dr Claudii Nickel (celtyckie i gallorzymskie miejsce kultowe w Martberg), dr. Axela Posluschny'ego (założenia kultowe z wczesnolateńskiego grobu książęcego z Glauberg) oraz dr. Günthera Wieland'a (analiza i interpretacja drewnianych figur zoomorficznych z Viereckschanze Fellbach-Schmidlen).

Najgorętsze dyskusje w czasie obrad sekcji numizmatycznej wzbudziło wystąpienie dr. Jensa Schulze-Forster'a, traktujące o znaleziskach monet hellenistycznych z celtyckich stanowisk w środkowej Europie. W myśl jego interpretacji, tego typu numizmaty (licznie poświadczone, np. w Martberg, Steinburg i Manching) należałoby traktować przede wszystkim jako żołd celtyckich najemników służących w licznych wojnach na południu Europy. Struktura monet znalezionych na znanej osadzie w Nemčicach pozwalałaby nawet przypuszczać o udziale jej mieszkańców w II wojnie punickiej.

Niejako zwieńczeniem obrad bloku archeologicznego był specjalny wykład (Abendvortrag) prof. Felixa Müller'a z Berna poświęcony tajemnicom sztuki celtyckiej.

Jeden dzień obrad przeznaczony był na całonocną wycieczkę. Organizatorzy zapewнили uczestnikom konferencji (za doprawdy symboliczną opłatą) możliwość zwiedzenia jednego z pięciu stojących do wyboru miejsc: przepięknego, jedenastowiecznego klasztoru w Maria Laach; Kolonii – oczywiście z wizytą w Katedrze oraz w Muzeum Rzymsko-Germańskim; celtyckiej i gallorzymskiej świątyni w Martbergu; parku archeologicznego w Wederath (antyczne *Belginum*), prezentującego zabytki oraz rekonstrukcje założeń grobowych i kultowych z położonego tam ogromnego celtyckiego, a potem rzymskiego cmentarzyska; i wreszcie parku archeologicznego (rekonstrukcji obozu legionowego) w Xanten. Autor sprawozdania wybrał tą ostatnią możliwość. I wcale nie żałował.

Kongres w Bonn, w którym (nie tylko w kuluarach) aktywnie uczestniczyło wiele „wielkich nazwisk” archeologii lateńskiej i przedrzymskiej, stanowił doskonałą okazję do zapoznania się z najnowszymi odkryciami i wynikami badań. Oprócz wystąpień w założeniu podsumowujących dotychczasowy stan wiedzy, wiele materiałów prezentowano po raz pierwszy, dla wielu innych i już znanych pojawiły się nowe, nieraz bardzo dyskusyjne interpretacje. Prowokowało to do wymiany poglądów i nieraz bardzo gorących dyskusji, które często przenosiły się w kuluary i trwały w podgrupach do późnych godzin. Godna podkreślenia jest bardzo liczna frekwencja młodych badaczy, przede wszystkim z Niemiec. Żał tylko, że polskie grono naukowców zajmujących się badaniami okresu przedrzymskiego i lateńskiego, wcale przecież nie tak małe, było reprezentowane tak nielicznie. Należy też żałować, iż ilość prezentowanych wystąpień już we wstępnych założeniach przerosła możliwości wydawnicze organizatorów, skutkiem czego efekty konferencji nie zostaną opublikowane w zbiorczym tomie. Pozostaje nadzieja, że większość referatów zostanie przedstawiona drukiem przez autorów w innych periodykach naukowych.

Dr Piotr Łuczkiwicz
Instytut Archeologii UMCS w Lublinie
Pl. M. Curie-Skłodowskiej 4
20-031 Lublin
piotr_luczkiwicz@hotmail.com